

Znak svetovne dediščine

Znak svetovne dediščine predstavlja medsebojno odvisnost svetovne naravne in kulturne raznolikosti. Uporablja se za označevanje območij, ki so zaščitena s Konvencijo o svetovni dediščini in zapisana na uradni Seznam svetovne dediščine, ter predstavlja univerzalne vrednote, za katere se Konvencija zavzema. Medtem ko osrednji kvadrat simbolizira rezultat človeške spretnosti in navdiha, krog slavi darove narave. Znak je okrogel kot svet in je simbol globalne zaščite dediščine vsega človeštva.

Znak, ki ga je oblikoval belgijski umetnik Michel Olyff, je leta 1978 postal uradni znak Konvencije o svetovni dediščini. Njegova uporaba je strogo urejena, določa jo Odbor za svetovno dediščino, smernice za uporabo pa so določene v Prilogi 3 Operativnih smernic. Zaščiteno je z zakonom mednarodne Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (WIPO). Vsaka druga uporaba brez jasnega pisnega dovoljenja s strani Odbora za svetovno dediščino je prepovedana. To besedilo navaja **smernice** za uporabo tega znaka pri območjih svetovne dediščine, **načela** za uporabo znaka v drugih okoliščinah (za oblasti), **dovoljenje** za njegovo uporabo in **nadzor kakovosti**.

Smernice in dovoljenje za uporabo

Države (države pogodbenice), ki so podpisale Konvencijo, morajo z vsemi mogočimi sredstvi preprečiti uporabo znaka v svoji državi za vse namene, ki jih Odbor za svetovno dediščino izrecno ne priznava. Ko je to primerno, se od držav pogodbenic pričakuje, da v celoti uporabijo svojo državno zakonodajo, vključno s pravom znamk.

Znak ima tudi potencial zbiranja sredstev, ki se ga lahko uporabi za povečanje tržne vrednosti izdelkov, s katerimi je povezan. Potrebno je najti ravnovesje med uporabo znaka za povečevanje ciljev Konvencije in optimizacijo znanja o Konvenciji po svetu ter potrebo za preprečevanje njegove zlorabe za netočne, neprimerne in nedovoljene komercialne in druge namene.

Smernice za uporabo znaka pri območjih svetovne dediščine

Območja, vpisana na Seznam svetovne dediščine, morajo biti označena z znakom, skupaj z UNESCO logotipom.

Ko se območje vpiše na Seznam svetovne dediščine, mora država pogodbenica, kadar je to mogoče, postaviti ploščo, da obeleži ta vpis. Te plošče so namenjene obveščanju javnosti te države in tujih obiskovalcev, da ima obiskana lokacija posebno vrednost, ki jo je priznala mednarodna skupnost. Z drugimi besedami, ta lokacija je izjemna in zanimiva ne le za en narod, temveč za cel svet. Vendar imajo te plošče tudi dodatno funkcijo, in sicer da obveščajo splošno javnost o Konvenciji o svetovni dediščini ali vsaj o konceptu svetovne dediščine in Seznamu svetovne dediščine.

Odbor je sprejel naslednje smernice za pripravo teh plošč:

- plošča mora biti postavljena tako, da jo lahko obiskovalci brez težav opazijo, vendar ne pokvari pogleda na lokacijo;
- na plošči mora biti znak svetovne dediščine;
- besedilo mora omeniti izjemno univerzalno vrednost lokacije in podati kratek opis izrednih lastnosti lokacije, če je to mogoče. Države pogodbenice lahko uporabijo opise, ki se pojavljajo v različnih publikacijah svetovne dediščine ali v predstavitvi svetovne dediščine, ki jo lahko pridobijo na Sekretariatu;
- besedilo mora vključevati Konvencijo o svetovni dediščini, Seznam kulturne dediščine in mednarodno priznanje, podeljeno vpisu na seznam (vendar ni nujno omeniti na katerem zasedanju Odbora za svetovno dediščino je bilo območje vpisano).
- Na lokacijah, ki sprejmejo veliko tujih obiskovalcev, je primerno besedilo zapisati v več jezikih.

Odbor za svetovno dediščino predlaga naslednje besedilo kot primer:

»(Ime lokacije) je bilo vpisano na Seznam svetovne dediščine Konvencije, ki se ukvarja z zaščito svetovne kulturne in naravne dediščine. Vpis na ta seznam potrjuje izjemno univerzalno vrednost kulturne ali naravne lokacije, ki si zasluži zaščito v korist vseh ljudi.«

Temu besedilu naj sledi kratek opis območja.

Državne oblasti morajo prav tako vzpodbujati območja svetovne dediščine, da uporabljajo znak na glavah pisem, v brošurah in na uniformah zaposlenih.

Tretje stranke, ki so dobile pravico za izdelavo izdelkov za komunikacijo, ki so povezani s Konvencijo o svetovni dediščini in območji, morajo znaku dodeliti primerno vidljivost. Izogibati se morajo izdelavi drugega znaka ali logotipa za ta določen izdelek.

Načela za uporabo znaka

Od odgovornih oblasti se zahteva, da uporabljajo naslednja načela, ko se odločajo o uporabi znaka:

- Znak je potrebno izkoristiti pri vseh projektih, ki so bistveno povezani z delom Konvencije, vključno, v največji meri, ki je tehnično in pravno mogoča, s tistimi, ki so že potrjeni in sprejeti, da bi s tem promovirali Konvencijo.
- Odločitev za potrditev uporabe znaka mora biti močno povezana s kakovostjo in vsebino izdelka, s katerim naj bi se povezal, in ne s količino izdelkov, ki bi jih tržili, ali s pričakovanim finančnim povračilom. Glavni kriterij za potrditev mora biti izobraževalna, znanstvena, kulturna ali umetniška vrednost predlaganega izdelka, povezana s načeli in vrednotami svetovne dediščine. Potrditve se ne sme rutinsko izdajati za uporabo znaka na izdelkih, ki nimajo nobene ali izredno majhno izobraževalno vrednost, npr. skodelice, majice, priponke in ostale turistični spominki. Izjeme tega pravila bodo obravnavane ob posebnih dogodkih, kot so srečanja Odbora in slovesnosti, ob katerih se odkrijejo plošče.
- Vsaka odločitev v zvezi z dovoljenjem za uporabo znaka mora biti povsem nedvoumna in v skladu z neposrednimi in posrednimi cilji in vrednotami Konvencije o svetovni dediščini.

- Razen v primeru, ko je uporaba dovoljena v skladu s temi načeli, je za poslovne subjekte nezakonito uporabiti znak neposredno na njihovem lastnem blagu, da bi izkazali podporo svetovni dediščini. Odbor kljub temu priznava, da lahko vsak posameznik, organizacija ali podjetje izdaja ali proizvaja kar koli, za kar meni, da je primerno v zvezi s območji svetovne dediščine, vendar uradno dovoljenje, da to naredijo v okviru znaka svetovne dediščine, še vedno ostaja izključno pravica Odbora in jo je potrebno izvajati, kot je predpisana v teh smernicah in načelih.
- Uporabo znaka s strani drugih pogodbenih strank se običajno lahko potrdi le, ko je predlagana uporaba neposredno v povezavi z območjem svetovne dediščine. Tako uporabo se lahko dovoli po soglasju državnih oblasti določene države.
- V primerih, ko ni vpleteno določeno območje svetovne dediščine oz. ni glavni cilj predlagane uporabe, kot so na primer splošni seminarji in/ali delavnice na temo znanstvenih vprašanj ali tehnik ohranjanja, se lahko uporabo dovoli samo z jasnim dovoljenjem v skladu s smernicami in načeli. Zahteve za tako uporabo morajo natančno opisati način, na katerega naj bi predlagana uporaba poudarila delo Konvencije.
- Dovoljenja za uporabo znaka se ne sme podeliti potovalnim agencijam, letalskim družbam ali drugim vrstam podjetij, ki delujejo predvsem s tržnim namenom, razen v izjemnih primerih in ko se lahko prikaže jasno korist za svetovno dediščino na splošno ali za določeno območje svetovne dediščine. Zahteve za tako uporabo zahtevajo dovoljenje v skladu s temi smernicami in načeli in soglasje državnih oblasti določene države.
Center od potovalnih agencij ali drugih podobnih podjetij ne sme sprejeti oglaševalnih, potovalnih ali drugih promocijskih uslug v zameno za ali namesto finančne nagrade za uporabo znaka.
- Če se pričakuje finančno korist, mora Center zagotoviti, da Sklad za svetovno dediščino prejme primeren delež prihodka in sklene pogodbo ali drug dogovor, v katerem je zapisana narava sporazumov, ki določajo projekt in dogovore za prenos sredstev v sklad. V vseh primerih komercialne uporabe mora vse ure zaposlenih in stroške, povezane z osebjem, ki ga je določil Center ali drugi ocenjevalci, kot je bilo to primerno in na kakršno koli pobudo, ki presegajo nominalne, pokriti stranka, ki je zahtevala dovoljenje za uporabo znaka.
Državne oblasti morajo tudi zagotavljati, da njihova območja ali Sklad za svetovno dediščino prejmejo pravičen del dobičkov in da zabeležijo naravo sporazumov, ki določajo projekt in distribucijo kakršnih koli dohodkov.
- Če se išče pokrovitelj za izdelavo izdelkov, za katere Center meni, da jih je potrebno distribuirati, mora biti izbira partnerjev vsaj konsistentna s kriteriji, ki jih določa Aneks 5 'Mednarodnih smernic za zbiranje sredstev v zasebnem sektorju v korist UNESCO', in mora slediti smernicam zbiranja sredstev, ki jih Odbor lahko predpiše. Nujnost takih izdelkov je treba pojasniti in utemeljiti v pisnih predstavitvah, ki nato potrebujejo potrditev na način, kot ga predpiše Odbor.

Dovoljenje za uporabo znaka svetovne dediščine

Državne oblasti lahko dovolijo uporabo znaka državnim entitetam, če projekt, naj bo državni ali mednarodni, vključuje zgolj območja svetovne dediščine na istem državnem teritoriju. Odločitev državnih oblasti mora biti v skladu s smernicami in načeli.

Vse druge zahteve po dovoljenju za uporabo znaka morajo potekati po naslednjem postopku:

Prošnjo, ki vsebuje cilj uporabe znaka, njeno trajanje in območje veljave, je potrebno nasloviti na direktorja Centra za svetovno dediščino.

Direktor Centra za svetovno dediščino ima pooblastilo, da dovoli uporabo znaka v skladu s smernicami in načeli. V primerih, ki v smernicah in načelih niso zajeti ali niso zajeti v zadostni meri, direktor predloži zadevo predsedniku, ki v najbolj težkih primerih lahko zahtevo predloži Uradu za končno odločitev. Letno poročilo o dovoljeni uporabi znaka bo predloženo Odboru za svetovno dediščino.

Dovoljenje za uporabo znaka na glavnih izdelkih, ki naj bi jih distribuirali v nekem nedoločnem časovnem obdobju, je pogojeno s pridobitvijo proizvajalčeve obveze, da se bo posvetoval z državo in zagotovil njihovo potrditev besedil in slik, ki predstavljajo lokacije na njihovem teritoriju, brez stroškov za Center, skupaj z dokazom, da je to storil. Besedilo, ki ga je potrebno potrditi, mora biti predloženo ali v enem izmed uradnih jezikov Odbora ali v jeziku te države. Osutek vzorca obrazca, ki naj ga tretje stranke uporabijo za pridobitev dovoljenja države pogodbenice za uporabo znaka, je v prilogi k temu dokumentu.

Ko je prošnjo pregledal in spoznal, da je ustrezna, lahko Center s partnerjem sklene dogovor.

Če direktor presodi, da predlagana uporaba znaka ni sprejemljiva, Center o odločitvi stranko pisno obvesti.

Nadzor kakovosti

Dovoljenje za uporabo znaka je neločljivo pogojeno z zahtevo, da lahko državne oblasti izvajajo nadzor kakovosti nad izdelki, s katerimi je povezan.

Države pogodbenice Konvencije so edine stranke, pooblaščne za potrjevanje vsebine (besedilo in slika) za kakršen koli distribuiran izdelek, ki se pojavlja pod znakom svetovne dediščine z ozirom na lokacije, ki se nahajajo na njihovih teritorijih.

Države pogodbenice, ki znak pravno ščitijo, morajo pregledati te uporabe.

Ostale države pogodbenice se lahko odločijo, da predlagano uporabo pregledajo ali posredujejo take predloge Centru za svetovno dediščino. Države pogodbenice so odgovorne za določanje primerne državne oblasti in za obveščanje Centra, ali želijo obravnavati predlagane uporabe oz. določiti uporabe, ki so neprimerne. Center bo imel seznam odgovornih državnih oblasti.